

3.Типовий статут об'єднання співвласників багатоквартирного будинку. Наказ Держкомітету України з питань житлово-комунального господарства від 27 серпня 2003р. № 141.

4.Білянський О.М.Концепція та основі складові загальнодержавної програми реформування і розвитку ЖКГ на 2004 – 2010 роки // Коммунальное хозяйство городов: Науч.-техн. сб. Вып.52. – К.: Техніка, 2003. – С.170 –178.

5.Зміни і доповнення № 4 і № 5 до Класифікатора професій ДК 003-95 України.

6.Класифікатор професій ДК 003-95 України.

7.Чабан А.С. Повышение профессиональной компетенции: ведущая тенденция развития подготовки кадров на современном этапе // Проблемы розробки та упровадження модульної системи професійного навчання: Зб. наук. праць. – Харків: Каравела, 1999. – С. 9-15.

8.Михайличенко А.М. Обучение на основе стандарта компетентности // Новый колеріум. – 2001. – №3. – С. 46-50.

9.Modules of employable skills (MES) approach as a competency-based training tool/ Briefing package // International labour office, Skills development department, Geneva, 2001.

10.Вард К. Развитие компетентности рабочей силы: Система Национальных Профессиональных Квалификаций (НПК) в Великобритании // Международная сеть модульного обучения МОТ: Информационный бюллетень. – 1999. – № 3. – С. 9-10.

Отримано 05.04.2004

УДК 303.4

В.Ю.СВИТЛИЧНА

Харківська національна академія міського господарства

НЕОБХІДНІСТЬ УДОСКОНАЛЕННЯ МЕТОДІВ ОЦІНКИ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ЖИТЛОВО-КОМУНАЛЬНИХ ПІДПРИЄМСТВ

Аналізуються питання оцінки фінансово-економічного стану житлово-комунальних підприємств. Увага сконцентрована на особливостях статично-динамічного підходу з використанням матричного моделювання при оцінці фінансово-економічного стану.

Житлово-комунальне господарство є найбільш критичною проблемою розвитку вітчизняної економіки. Причина цього становища є наслідком макроекономічних процесів у державі.

Сучасний період розвитку економіки України характеризується багатограними трансформаційними процесами. Незважаючи на те, що з 2000 р. в Україні почалось економічне зростання і макроекономічна стабілізація, попереднє десятиріччя економічного спаду ускладнює хід економічних реформ.

Аналіз основних макроекономічних показників розвитку України протягом 1995-2003 рр. підтверджує наявність ще великого впливу від'ємних економічних показників на позитивні зрушення в розвитку держави. Саме це обумовлює нестійкість і повільність зростання всіх

економічних показників. Прикладом такого становища є економічна ситуація в житлово-комунальному комплексі України.

В розвитку кожної країни житлово-комунальне господарство (ЖКГ) відіграє значну роль і своїм функціонуванням забезпечує усіх членів суспільства важливими соціальними послугами. Відсутність налагодженої системи житлово-комунальних послуг загрожувала би людству назавжди залишитися на рівні доісторичного розвитку.

Трансформаційні процеси, що відбуваються в економіці держави, позначилися на діяльності ЖКГ. Аналіз діяльності чотирьох підприємств житлово-комунальної сфери Харківського регіону підтвердив складні умови їх функціонування, що відобразилось на динаміці основних фінансово – економічних показників (табл.1, 2).

Таблиця 1 – Рентабельність активів, %

Підприємство	1999р.	2000р.	2001р.	2002р.
Державне комунальне підприємство “Харківкомуночиствод”	2,38	2,60	1,57	-0,08
Державне комунальне підприємство “Міськелектротранс”	-9,09	-3,73	-9,11	-5,25

Таблиця 2 – Співвідношення дебіторської заборгованості до виручки, грн./ грн.

Підприємство	1999р.	2000р.	2001р.	2002р.
Державне комунальне підприємство “Харківкомуночиствод”	1,21	0,96	1,13	1,15
Державне комунальне підприємство “Міськелектротранс”	0,05	0,08	0,04	0,08

Одним із шляхів подолання труднощів у діяльності житлово-комунальних підприємств є розробка ефективної фінансової стратегії підприємства, яка є однією з найважливіших складових загальної економічної стратегії функціонування підприємства. Інформаційною базою для фінансової стратегії виступає оцінка фінансово-економічного стану підприємства.

Впровадження методик експрес-діагностики і поглибленого аналізу фінансового стану підприємства набувають все більшу популярність і в антикризовому менеджменті. В сучасній економічній літературі запропонована велика кількість варіантів досліджень щодо виміру фінансового стану функціонування підприємств. Серед авторів таких досліджень слід згадати І.Т.Балабанова., Г.Г.Кірейцева, А.І.Ковальова, М.П.Любушина, М.А.Русака, Г.В.Савицьку [1, 3, 4, 7-9]. Окремі аспекти аналізу фінансово-економічного стану житлово-комунальних підприємств розглядаються у працях Г.Гури, В.Полуянова [2, 5] та ін. Але багато аспектів даної проблеми на сьогоднішній день залишаються ще

до кінця невіршеними.

Як відомо, практично усі методики комплексної оцінки фінансового стану підприємств базуються на синтезі окремих фінансових показників (коефіцієнтів) з подальшим порівнянням отриманого комплексного показника з граничними його значеннями, що встановлені на базі діяльності підприємств з різним рівнем фінансового стану.

В оцінці фінансового стану житлово-комунальних підприємств порівняльні аналітичні дані як в цілому за галуззю, так і за підприємствами (з різними рівнями фінансового стану) відсутні, а запропоновані в окремих дослідженнях граничні рівні деяких показників залишаються необґрунтованими.

Метою даної роботи є пошук нових шляхів і підходів в оцінці фінансово-економічного стану житлово-комунального підприємства, а саме розгляд статично-динамічного підходу через матричне моделювання.

На наш погляд, в оцінці фінансового стану житлово-комунального підприємства заслуговує уваги статично-динамічний підхід. Останній передбачає розгляд підприємства, вимір його стану з позиції динаміки і статичності.

Заслуговує уваги розгляд статично-динамічного підходу у [6]. Динаміку житлово-комунального підприємства (S_d), тобто його залежність від часу t , у загальному виді можна уявити таким чином:

$$S_d = S(t), \quad t \in \Delta T, \quad (1)$$

де S_d – зміна стану підприємства; ΔT – проміжок часу, за який вимірюється (оцінюється) підприємство.

У свою чергу, статика підприємства (S_c), тобто його стан у фіксований момент часу $t = t_i$, має такий вигляд:

$$S_c = S(t), \quad t = t_i, \quad (2)$$

де t_i – i -й фіксований момент часу.

Все частіше у теорії і практиці виміру й оцінки стану підприємства, включаючи фінансовий, використовується динамічний підхід. Рациональність динамічного підходу в оцінці фінансового стану підприємств підтверджується “золотим правилом економіки підприємства”, яке використовується у світовій практиці.

$$T^П > T^{OP} > T^A > 100\%, \quad (3)$$

де $T^П$, T^{OP} , T^A – відповідно темпи росту в звітному періоді в порівнянні з попереднім періодом прибутку, обсягу реалізації і активів підприємства.

Таке співвідношення означає, що для успішного функціонування підприємства необхідні наступні умови: постійне зростання активів;

обсяг реалізації повинен зростати більш високими темпами, ніж активи; загальний прибуток від всіх видів діяльності повинен зростати більш високими темпами, ніж обсяг реалізації [6, с.132].

Статично-динамічний підхід в оцінці фінансово-економічного стану житлово-комунального підприємства, на наш погляд, можна застосувати через матричне моделювання фінансового стану та використання індексного методу аналізу.

Побудова матричних моделей фінансового стану житлово-комунальних підприємств Харківського регіону дала змогу оцінити комплексний показник фінансового стану підприємства (табл.3). Динаміка цього показника співпадає з динамікою основних показників фінансового стану: коефіцієнтів покриття і фінансової незалежності, коефіцієнтом забезпечення власними оборотними активами, коефіцієнтом ліквідності та ін. Це підтверджує обґрунтованість розрахунків одиничних, блочних та комплексного показників матричної моделі фінансового стану житлово-комунального підприємства.

Таблиця 3 – Показник комплексної оцінки матричної моделі фінансового стану підприємства

Підприємство	Значення показника комплексної оцінки
Державне комунальне підприємство “Харківкомуночиствод”:	
2001р.	0,8194
2002р.	0,7566
Державне комунальне підприємство “Міськелектротранс”:	
2001р.	1,1431
2002р.	0,9541

Отже, метод оцінки фінансового стану житлово-комунального підприємства через побудову матричних моделей показників фінансового стану дозволяє:

- відстежувати динаміку показників діяльності підприємства періоду, що аналізується, відносно базисного;
- виконувати оцінку фінансового стану без використання нормативних значень відповідних показників за галуззю;
- використовувати результати поточного аналізу фінансового стану житлово-комунального підприємства в розробці і коригуванні фінансової та в цілому економічної стратегії діяльності підприємства.

1.Балабанов И.Т. Анализ и планирование финансов хозяйствующего субъекта. – М.: ФиС, 1998. – 112 с.

2.Гура Г. Учёт целевого финансирования на предприятиях жилищно-коммунального хозяйства // Бухгалтерский учёт и аудит. – 2004. – №2. – С.45-50.

3.Ковалёв А.И., Привалов В.П. Анализ финансового состояния предприятия. – М.: Центр экономики и маркетинга, 1997. – 192 с.

4.Любушин Н.П., Лещёва В.Б., Дьякова В.Г. Анализ финансово-экономической деятельности предприятия: Уч. пособие для вузов / Под ред. проф. Н.П.Любушина. – М.: ЮНИТИ-ДАНА, 2002. – 471 с.

5.Полуянов В. Финансовая отчётность как информационная база для анализа // Бухгалтерский учёт и аудит. – 2004. – №2. – С.51-54.

6.Пономаренко В.С., Тридід О.М., Кизим М.О. Стратегія розвитку підприємства в умовах кризи. – Харків: Видавничий Дім “ІНЖЕК”, 2003. – 328 с.

7.Русак Н.А., Стражев В.И., Мигун О.Ф. Анализ хозяйственной деятельности в промышленности. – Минск: Высшая школа, 1998. – 397 с.

8.Савицкая Г.В. Анализ хозяйственной деятельности предприятий. – Минск.: ИП Экоперспектива, 1997. – 498 с.

9.Фінансовий менеджмент: Навчальний посібник / За ред. проф. Г.Г.Кірейцева. – К.: ЦУЛ, 2002. – 496 с.

Отримано 05.04.2004

УДК 658.115.31.001.63

А.В.ЗАПОРОЖЕЦ

Днепропетровский государственный технический университет

ПЛАНИРОВАНИЕ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ ПРЕДПРИЯТИЙ КОММУНАЛЬНОЙ СОБСТВЕННОСТИ В УСЛОВИЯХ РЫНКА

Анализируются особенности планирования деятельности предприятий коммунальной собственности в рыночных условиях хозяйствования. Определены состав задач, их содержание и информационно-организационные предпосылки выполнения. Предложена логико-структурная схема системы планирования.

Планирование относится к важнейшим задачам и инструментам управления экономикой предприятия. Эта форма деятельности позволяет видеть перспективы его развития и формировать целенаправленную деятельность по их достижению, ведет к более четкой координации усилий, определению задач для каждого структурного подразделения и установлению показателей для осуществления контроллинга, а также готовит предприятие к внезапным переменам в будущем. Планирование является одной из наиболее распространенных в практике работы предприятия и широко освещенных в литературе функций.

Сегодня объем и интенсивность планирования значительно возросли. Его особенностями являются ситуационность и рыночная направленность, которые требуют научного и методического обеспечения для условий рыночной экономики.

Решению проблем планирования посвящено множество работ отечественных и зарубежных ученых [3-5]. В экономической литературе планирование деятельности предприятий рассматривается в различных аспектах, с использованием различных показателей, схем раз-